

DUURZAAM DENKEN...

HOGE SCHOLEN ZIJN VERDER DAN UNIVERSITEITEN

Een gezonde planeet voor volgende generaties, is een veelgehoorde kreet. Dus waarom niet bij jongeren beginnen? Moeten de organisaties gedacht hebben die pleiten voor lessen in duurzaamheid in het onderwijs. 'Ook als je vanuit duurzaamheid denkt, kun je nog steeds een vakman worden.'

Tedere student zou het hoger onderwijs moeten verlaten met leiderschapskwaliteiten voor duurzame ontwikkeling.' Die zin prijkt prominent op de website van de Stichting Duurzaam Hoger Onderwijs (DHO) die zich inzet voor het implementeren van duurzaamheid op hogescholen en universiteiten, zowel in het curriculum als in de bedrijfsvoering. 'Duurzaamheid is een trend die niet te keren is,' zegt Roos Wemmenhoeve, projectmanager bij DHO. 'Als opleidingen daar niet in meegaan, worden ze op den duur minder populair.'

Duurzame ontwikkeling is ongeveer in 2007 in zwang geraakt. 'Toen stelde het kabinet Balkenende IV duurzame ontwikkeling centraal in haar beleid,' zegt Niko Roorda die inmiddels is gepromoveerd met een studie over implementatie van duurzaamheid in het hoger onderwijs.

Voor die tijd moest ik op opleidingen nog uitleggen waarom het belangrijk is dat duurzaamheid wordt opgenomen in het curriculum en in de bedrijfsvoering. Anno 2010 gaat het er niet meer om of opleidingen duurzaamheid wel of niet moeten opnemen in hun beleid, maar hoe ze dat moeten doen.'

'Studenten vinden soms dat we duurzaamheid teveel benoemen'

'Het gaat er niet om of opleidingen duurzaamheid opnemen, maar hoe ze dat doen.'

LASTIG

Die vooruitgang komt niet alleen door het kabinet. Roorda: 'Ook het bedrijfsleven vraagt steeds meer om mensen die weten hoe ze duurzaam moeten ondernemen en handelen.' En het zijn niet alleen de bedrijven die opleidingen bewegen tot duurzaamheid. 'Ook onder studenten is er grote vraag,' zegt Wemmenhove. Roorda beaamt dit: 'Studenten zijn vaker geëngageerd en vragen om een opleiding die rekening houdt met milieu en mensen.'

Dit blijkt overigens ook uit initiatieven als Morgen, een landelijk studentenplatform voor duurzaamheid. Deze club bracht onder meer het 'CookBook for the sustainable university' uit met 'recepten' voor een duurzame universiteit. Zo was duurzame architectuur een recept maar ook een plan voor de verwerking van afval tot compost. In april 2009 vertelde voorzitter Christopher Baan aan dagblad Trouw dat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) steeds meer ingeburgerd raakt en daardoor ook interessanter is voor studenten. 'Maar,' voegde hij daaraan toe, 'ze willen de boodschap niet altijd horen. Ze vinden het te lastig.'

KEURMERK

Studenten zijn niet de enigen die het lastig vinden om duurzaamheid onderdeel te maken van hun dagelijks leven. Ook hogescholen en universiteiten worstelen meer dan eens met de vraag hoe ze dit moeten doen. Volgens onderzoeker Roorda wisselt het per opleiding, ook binnen een instelling, in hoeverre duurzaamheid in de lesstof en bedrijfsvoering is verwerkt. 'Maar het lijkt erop dat hogescholen verder zijn dan universiteiten omdat zij meer contact hebben met het bedrijfsleven en dus ook de vraag van bedrijven naar duurzaamheid horen.'

Om die reden is de opleiding Toegepaste natuurwetenschappen van Fontys Hogescholen 'lang geleden' al begonnen duurzaamheid te implementeren in het curriculum en de bedrijfsvoering. 'In dit vakgebied is het milieu sowieso heel belangrijk, dus daar richtten we ons altijd al op. Tegenwoordig gaan we verder dan de milieuaspecten,' aldus Ad Goossens, kwaliteitscoördinator van de opleiding. 'We redeneren vanuit duurzaamheid.' Vandaag de dag heeft de opleiding een driesterrenkeurmerk van de stichting DHO en kunnen studenten de minor People Profit Planet volgen. Daarmee is de opleiding één van de koplopers.

OVERDOSIS

Het keurmerk Duurzame Ontwikkeling is een instrument van DHO die laat zien hoe duurzaam opleidingen zijn. Met een zogenaamde AISHE-monitoring kunnen opleidingen zelf in kaart brengen hoe duurzaam ze zijn en willen worden. Naar aanleiding daarvan kunnen ze een

keurmerk krijgen dat één tot en met vier sterren kan hebben. Het aantal sterren hangt af van in hoeverre duurzaamheid is doorgevoerd in de opleiding. Roorda: 'Opleidingen kunnen alleen duurzaam onderwijs geven maar ook op strategisch niveau plannen hiervoor maken. In dat geval is er kans op een hoger aantal sterren.'

De onderzoeker vindt dat opleidingen de goede kant op gaan maar dat er nog veel moet gebeuren. Inmiddels hebben zo'n 40 tot 50 opleidingen een keurmerk maar duurzaamheid betekent vooral rekening houden met gevolgen van daden op verschillende terreinen. 'Ik zou daarom graag zien dat leerlingen van verschillende disciplines, dus verschillende opleidingen, vaker samenwerken in één project.' Ook kunnen studenten een overdosis duurzaamheid ervaren. 'Studenten vinden soms dat we duurzaamheid teveel benoemen,' zegt Fontys-kwaliteitscoördinator Goossens. "'Nu weten we het wel,' zeggen ze dan.'

Ook Roos Wemmenhove vindt dat opleidingen er nog lang niet zijn. 'De vraag van werkgevers naar duurzaamheid dringt lang niet altijd door. Opleidingen veranderen om de haverklap hun curriculum maar nemen duurzaamheid daar dan niet in op.' En dat terwijl Roorda in zijn proefschrift juist tot de conclusie komt dat duurzaamheid het beste opgenomen kan worden als er al een veranderingsproces gaande is. Volgens Wemmenhove is een veelgehoord argument dat duurzaam onderwijs ten koste gaat van de stof waar de opleiding over gaat. 'Maar ook als je vanuit duurzaamheid denkt, kun je nog steeds een vakman worden.' ●

HUIDIGE KEURMERKEN

Overzicht van opleidingen die in het bezit zijn van het Keurmerk Duurzame Ontwikkeling in het Hoger Onderwijs.

Hogeschool - Universiteit Brussel

- Handelsingenieur en Milieu en preventiemanagement (2*)

Fontys Hogescholen

- Toegepaste Natuurwetenschappen (3*)
- Management Economie en Recht Eindhoven (2*)
- Pedagogisch Technische Hogeschool (1*)
- Financieel Management Eindhoven (1*)
- Lerarenopleidingen Aardrijkskunde en Biologie, Tilburg (2*)
- PABO Den Bosch (1*)
- Pedagogiek Sittard (1*)

- International School of Economics: Bedrijfseconomie, Commerciële economie, IBMS (1*)

Hanzehogeschool

- Management Economie en Recht (2*)
- Vastgoed en Makelaardij (2*)

Hogeschool Inholland

- Toerisme/HTRO opleiding, locatie Rotterdam (2*)

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

- Lerarenopleiding basisonderwijs (Pabo) (2*)
- Bouwkunde (2*)
- Civiele Techniek (2*)

Hogeschool Rotterdam

- Industrieel Product Ontwerp (1*)

KHLeuven

- Bacheloropleiding Vroedkunde (1*), Verpleegkunde (1*)

- Bacheloropleiding Sociaal Werk (1*)
- Bacheloropleiding Toegepaste Informatica en Officemanagement (MMA) (1*)
- Bacheloropleiding Voedings- en dieetkunde, Chemie, Biomedische Laboratorium Technologie (1*)
- Bacheloropleiding Onderwijs, Secundair Onderwijs (Heverlee) (1*)
- Bacheloropleiding Onderwijs Kleuteronderwijs, Lager Onderwijs (Heverlee) (1*)
- Bacheloropleiding Onderwijs Kleuteronderwijs, Lager Onderwijs (Diest) (1*)

Marnix Academie

- Lerarenopleiding (2*)

Stenden Hogescholen

- Tourism management (2*)

Van Hall Larenstein

- Bos en Natuurbeheer (2*)

Bron: www.dho.nl